

ИВАН ВАЗОВ
ПЕСНИ ЗА МАКЕДОНИЈА

chitanka.info

БЪЛГАРСКИЯТ БОГ

Жив е той, жив е!...

Хр.

Ботев

*Тревожни дни, велики дни! Не знам
прекарвал ли е друг народ такива.
триумфи, слава! — а сърцата нам
змия гризе, отрова в тях излива.
Душмани грозни с низки врагове
обграждат ни. Стихия на коварство!
На адска завист демонът реве
към младото, великото ни царство!
И хищни птици яростно кълват
меса ни живи, кръв ручи от рани...
Затуй ли нашите свети герои мрат —
да бъдем грабени, разкъсвани, обрани?
Българио, треперя с твоя гнев,
треперя с твойта ярост безгранична,
треперя с яростта на бесний лев,
на кой, настръхнала, си днес прилична;
треперя с целий негодующ свет
пред тоз позор; с душите възмутени
на твойте храбри синове без чет
по бойните полета покосени.
Но жив е българският бог. Той нас
в най-мрачни векове пази: пази ни
при Шипка, Сливница, Люлебургаз —*

*и днес той бди въз нашите съдбини.
И днес той бди въз нас, невидим страж
народен, и не ще да ни остави.
О, жив е българският бог, богът наш
велик, и чудеса за нази прави.
Защото правдата е с нашият меч
и имаме велико тук призвание
и славна рол в историята веч
съдбата предвидлива начърта ни.
И пак ще одолейм! И по-висок
ще бъде нашият полет свободни
въпреки вси сили преизподни!
О, жив е, жив е българският бог!*

Февруари 1913

СЛЕД СЛИВНИЦА...

Война! Смърт на българите!
(Вик на
сръбския
печат)

*След Сливница аз пеях: „Този адски
раздор, губителен бе срам, безчестье!
О, боже, дай любов, дай сговор братски
и таз война мир вечен да замести!“*

*И аз проклех я; проклех Милана,
проклех злодея, демона размирен,
виновника за толкоз кръв проляна.
Но той умря, покрит с позор всемирнен.*

*Умря? Не, пак е жив! Духът му пак живее:
разпаля страсти, буди зли омрази:
Милан във цял народ сега лудее
и меч душмански дига върху нази!*

*Пак старата вражда неугасима!
Пак вихърът на яростта завая!
О, господи, такъв ли край ще има
балканската велика епопея?*

*О, господи, затуй ли бяха нашите
свети борби за идеал блестящи.*

*Та с втора междубратска сеч света да слишем,
та нова Сливница в исторъята да впишем?*

Април 1913 г.

ТЪРЖЕСТВЕН ЧАС

*От Охрид до Чаталджа, от Дунав до Кавала
в една душа и мисъл днес цял народ е слян,
една го мъка трови, една го люшка хала,
един го пълни блян.*

*От Охрид до Чаталджа, от Дунав до Егея
от ярост гороломна днес цял народ пламти,
той цял е огън, вихър, стихийна мощ, идея
вулкан, кой веч бухти...*

*Бухти! В душите ад е, сърцата в кръв облени,
в гърди могъщи тътне сподавен лъвски рев...
Стократно ти порасна, народе уязвени,
в свещения си гнев!*

26 Април 1913 г.

ЗАТУЙ ЛИ БЕ ТОВА?

*Грамади разкъравени тела,
паднали в бран за братската свобода,
велики, чудни вършени дела
в борби ужасни с враг, стихий, природата;*

*при Одрин, Лозенград, Люлебургас
безчет борци прострени по полята,
а други — жертви на мор ил на мраз,
ил на Чаталджа гниюща в блатата;*

*в Родопите, при снежний Булаир,
при ървава Арда и Марица —
на смърт ноумолима грозен пир
от нашата до морската граница —*

*затуй ли тия жертви, боже мой,
се дадоха, та днес да чуйм ония,
зарад които мря народ-герой,
запъшкали под нова тирания?*

*Затуй ли нашите храбри синове
жънаха лаври и посяха с гроби
тракийските поля и снегове,
та робите да видим и днес роби?*

*Да видим всичко скъпо тяхно в кал
погазено, език и род ругани,
души им изнасилвани без жал,
снагите — цели в синила и рани?*

Да видим българинът да не смей

*в най-българския край българин да бъде,
и името, с което се гордей,
кат срам и престъпление да се съди!*

*Българио, затуй ли ти дава
тез хекатомби от юнашки сили,
затуй ли ти геройски пролива
най-пламенната кръв из свойте жили?*

Затуй ли бе, затуй ли бе това?

Април, 1913 г.

„НИ ПЕДЯ ЗЕМЯ!“

И рече безумец: несть Бог!^[1]

*Славянство? — глупост, братство? — празна дума.
Достойнство! — вятър, чест? — безсмислен звук!
Свещена клетва? — за хитреца глума,
измама за простака тук.*

*О, Сърбию, така ли оправдаваш
небратските си замисли към нас?
С таквиз ли думи дръзки заглушаваш
на съвестта неумолимий глас?*

*Така ли ти свети права убаряш,
и връзките с честта като скъса
на знамето си тоз позор писа?
Ний чуваме те гневно да повтаряш:*

*„От Македония ни педя вам!“
Но таз земя е наша, наша, наша!
Светата българска реч я оглаша,
земя е скъпа нам!*

*Тя жив е къс от нашто живо тело,
през вековете с нас страда, диша,
и с тръне увенчаното и чело,
тронува, грее в нашата душа.*

*За нея бяха жертвите безкрайни,
за нея мряхме при Люлебургас,
за нея, след триумфите си сядни,
не лаври — траур носим в тоя час!*

*На нашия зов за правда, мир, свирепо
крещиш: „Ни педя!“ — брат не, злобен враг —
И в умопомрачение слепо
С Миладиновия меч ни плашиш пак.*

*О, пак ли сеч? О, пак ли по полята
славянски братски кърви ще текат?
Историо, не давай си листата,
не вписвай в тях на тия дни срамът!*

Май 1913 г.

[1] И рече безумец: Няма Бог! ↑

ТАМ!

*„Всички плачеха от радост.
Възторгът бе неописуем!“*

Официал
но съобщение

*Там де Вардар шуми, в оня край мил и свят,
де се наште стремят души, мисли, сърца,
със ура и с венци, с просълзени лица
братя роби здрависват спасителя брат.*

*Ден велик! Доживях те, дочаках те веч!
О, сърце, тупай, бий със младежкия жар!
Там свобода загря! Волно българска реч
зазвуча по бърда, по поля, и в олтар.*

*О, гори, планини, вий напразно сега
пред мен пречка поставяте — пречки не знам
за летежа си вихрен на Пирин през снега:
аз съм там, със духа, аз съм там, аз съм там!*

*Аз дяля радостта на възкръсналий брат
във урата, в сълзите му своите слял,
и прегръщам те с него, герою крилат,
за този празник велик сили, кръв — всичко дал;*

*ти герою, ти войно с железен дух, гръд,
на България гордост, света удивил*

*с ураганский си устрем към слава и смърт,
епопеи създаде и империй сломил!*

*О, лети от триумф на триумф, радост сей!
Нощ превръщай на ден, плач на смях, ад на рай,
И над Охридското езеро, роб де ридай,
ти победното си знаме развей!*

18 октомври 1915 г.

ПОЛКОВЕТЕ

(След посещението ми на софийската гара)

*Отиват... Полк след полк и влак след влак.
Върховен час! Велико напрежение
на мишците народни! Виждам пак
на мощ стихийна страшно проявление.*

*Отиват, все на запад — ден и нощ!
Това са на България децата —
това е на България душата
със всичките и ярости и мощ.*

*Това е право с юмрук издигнат
върху безчестъето и подлостта,
заканата ужасна на скръбта,
гневът, кат из димящ вулкан изригнат;*

*гневът свещен, изникнал от любов
безкрайна към страдалци и робове,
това е отговор на скръбний зов
на Македония кървава, в окови;*

*това са Лозенград, Люлебургас,
Чаталджа, Булаир, от гняв пламтящи,
И на Айваз Баба безумний бяс —
на нови яростни ура летящи;*

*Това са ратниците, сонм крилат
от мъстоносци, с пламък във очите*

*извикани от богомерзки рат
проклет на Сливница от бегълците!*

*Това е устрема стихиен пак
на правдата, честта и мъжеството
към лют двубой с коварството и злото...
Отиват — полк след полк и влак след влак!*

ОХРИДСКО ЕЗЕРО

(Написано при известието за освобождаването на Охрид)

*Какво ме тласка днес и кой ме глас зове
към твоя лъскав шир и китни брегове,
о, езеро прекрасно?
Не знам — но в тоя час величествен ламтя
със вихрени крила към теб да полетя,
към твоя чуден свят, пленил духа ми властно;*

*ламтя да потопя душа и смаян взор
на твоето огледало в светлия простор,
о, езеро омайно,
на сините вълни да гледам хубостта,
на техний плясък тих да слушам песента,
стенанието тайно;*

*И там, при Охрид стар, праха да видя свят,
въз който е стоял изчезналий палат
на бурний Самуила,
да сетя, може би великия му дух
витающ там; да чуя в ромона ти глух
легендите свети на старината мила;*

*да тъна във море от спомени, мечти
пред твоя чуден шир с неземни красоти,
кой свода отражава,
и гост очарован, въз славния ти бряг,
да гледам възхитен народния ни стяг
как вятър го развява!*

Ноември, 1915

ХРИСТОС, ВЪЗКРЕСЕ!

*И като не бяха привикнали да
викат ура, селяните просълзени
поздравяваха нашите храбри войници
с думите: „Христос възкресе!“*

*(Из една
дописка от
Македония)*

*В македонския жалостен край
тежко пъшкаха клетки робове,
македонския прелестен рай
е насеян с тъмници, гробове.
Но пристигна спасителя брат —
и в поля и в гори вик крилат
от народен възторг се понесе:
Христос възкресе!*

*Плач от радост — о, как се не плаче
пред победния български стяг!
Свобода, свобода!...Зли палачи
на човешки души — в срамен бяг!
И възторгът сърцата разтресе,
и сърцата, кат луди туптят,
и цветя въз героите валят
с „Христос възкресе.“*

Празник светъл, велик, идеален!

*Ден на нов, човешки живот!
Блян постигнат, столетия гален
във душата на тъпкан народ!
И навред радостта се разнесе
и лицата със сълзи обля,
и във дивни се думи изля:
Христос възкресе!*

*И възкръсна там правдата висша
чрез триумфа на българский меч.
Волно дух фърка, волно гръд диша,
волно звучи и родната реч.
Македонио, дигай сърце си:
над тебе българско слънце изгря
подир сръбската ноц. Каин умря!
Христос възкресе!*

*Летят полкове в бури, премежди,
през чукари, през бездни летят,
пръскат радост и будят надежди
и оковите с меча трошат:
брате мой, ти, който кръста изнесе
на страданьята с дух несломен,
от зло иго си вече спасен!
Христос възкресе!*

*Летят полкове, град по град пада,
робът осъмва свободен човек
на урата под първия ек,
при гласа на свободата млада.
Македонио, слагай венци
по челата на наште момци!
Пей, ликувай, Великден твой днес е:
Христос възкресе!*

21 ноември 1915 г.

РАЗГОВОР С ТЯХ

*Що гърмиш, Българска стара Мораво?
Що шумят празнично твойте талази?*

Морава

*Зрелище вчера видях величаво:
Българско войнство ме пръв път прегази.*

*— Вардаре буйни, що тъй светлееш?
Песен омайна и нова ти пееш?*

Вардар

*Български синове, млади витязи
с лаври минаха над мойте талази!*

*— Шар снежноглави — на чуките царят, —
що от теб идат тез странни ехтежи?*

Шар

*Чух съдбоносни ура и гърмежи —
мойте ги екове още повтарят.*

*— Що зеленееш, Бабуно, срез зима...
Лаври по твойте плеци зацъфтяха!*

Бабуна

*Пролет ми лъхна и Бог подмлади ма:
дивни юнаци през мен прелетяха.*

— Охридско езеро, гладко, кристално,
що се вълнуваш, шумиш триумфално?

Охридско езеро

*Вест ме зарадва за славна победа:
левското знаме във мен се огледа.*

*Черна река, що тъй с бранове мътни
пееш гръмовно из тъмни усои?*

Черна река

*Славя аз подвизи нови, безсмъртни,
що тук извършиха родни герои.*

— Що си запял и ти, Дрине, далеки?
Драгост велика крий твойта песница.

Дрин

*Драгост и радост: чуй, ази съм веки
нова на младото царство граница!*

— Преспанско езеро, твойте талази
що се с такава запискаха сила?

Преспанско езеро

*Сянката виждам на цар Самуила,
тука дошла да се радува с нази.*

Декември 1915 г.

КРАЛИ МАРКО

Стоиме възхитени,
стоиме удивлени
пред подвига велик,
пред устрема витежки
и напън свръхчовешки
на нашия войник.

Омайват днес умът ни
делата му безсмъртни,
стихийната му мощ,
напорът му титански,
духът му урагански
кога реве: „На нож!“

От Тимок до Бабуна
с крилата на фъртуна
летиш, войнико млад!
При Косово враг сгазяш,
във Охрид, Битол влазяш
със левски стяг развят!

Навред летиш все тоя,
в стихииите и в боя,
със твоя вик: „Напред!“
В опасности налиташ,
„Къде врагът е?“ — питаш,
и гониш го навред.

Тук крепости събаряш,
там градове ударяш,
превземаш, пак фърчиш...

*Поля, бърда прескачаш,
от Руен на Шар скачаш
и с мощ света дивиш!*

*Тъй в друг век Крали Марко —
сърце юнашко, жарко —
търчал от рид на рид,
за бой в полята скитал
и планини прелитал,
могъщ и страховит.*

*Преданъето твърди ни,
че след борби с години
той в пещера заспал;
но той щял пак да стане
да шета по балкани —
не е ли веч станал?*

НОЩНО БДЕНИЕ

*Нощ. В Храма свещен коленичил народа.
Молитва печална се носи към свода.*

*— За вас сега мислим о, скъпи герои,
За вас тук се молим с мокри лица!
Духът ни със вас е, и нашите сърца —
по снежни чукари, в безлюдни усои...*

*Далеко от вази — с вас мъки делиме,
от вашите рани и ние болеем,
от вашата вяра и ние пламтиме
И с вашите лаври оттук се гордеем.*

*О, боже, дай сила на лъвски сърца,
дай крепост докрай на железни десници,
що чупят окови, отварят тъмници,
на тез, що в смърт тичат с засмени лица;*

*що нашите носят свети идеали,
що носят и твоята правда света,
що кръв и живот за тях са отдали
и кръста поели велик на Христа,*

*закриляй, о Боже, юнаците млади,
свети им във мрака, топли ги в мразът,
крила им Ти давай пред бездни, прегради,
твой ангел им пращай на боя в шумът.*

*Закриляй, о Боже, там нашите герои,
във подвига славен крепи им духът:
Те наши борци са — оръдья са твои,*

на твоята воля и праведен съд.

*Не мъст и не гордост ги движи, не злоба,
а твоята любов към страдалний човек,
към нов живот викат заровений в гроба,
и милост разливат в жестокий наш век.*

*Върни ни ги живи с венци да ги зърнем
и слънце на радост да светне въз нас,
в тях родната слава с любов да прегърнем.
Прати ни, о Господи, тоз хубав час!
Нощ. В храма свещен коленичил народа.
Молитва печална се носи към свода.*

ВСЕ ТАМ...

*Все там на запад, дор до Дрин
дене и в мрака на нощта,
летиме всички до един,
с душата, с мисълта.*

*Все там стремиме се сега,
тук дишаме, а там живеим —
в студа, в мъглите и в снега
настръхнали се реим.*

*Все там отива наший ум,
на боя в адската игра,
и слушаме ту грозен шум,
ту вихрено ура!*

*Все там, във оня край свещен,
днес фокус, в себе мощно сбрал
мечтите на народа цял,
копнежа вдъхновен.*

*Все там, де подлият палач
на чловешкий дух е в бяг,
де радост сменя стон и плач
пред българския стяг.*

*Там, дето с мощни си ръце
твори нечувани дела
юнакът с лъвското сърце,
с орловите крила;*

де наший блян създаде си трон,

*де наший дух сградил си храм —
към оня чуден небосклон летим —
все там, все там!*

Ноември 1915 г.

ЧАС ВЕЛИК

*В час велик на мощ духовна,
на величествен подем
посред бурята световна
ний живеем и растем.*

*Страшни дни ни Бог, изпрати —
младост нова да сдобийм,
сили в нази непознати
удивени да открийм;*

*сили векове калени
в изпитанья и тегла
и летежи вдъхновени
на заякнали крила.*

*О, Българио, край роден,
как си дивна в тия дни
с тоя устрем благороден
към велики съдбини!*

*Клюмнала, печална вчера,
днес — прекрасен херувим —
пълна с бодрост, пълна с вера,
с дух висок, несъкрушим.*

*О, върви из своя път,
пътя славний на честта,
във борбите на светът
твоята е най-света.*

Нек те мразят, клеветят

*стари, нови врагове:
твоите лаври ще блестят
в бъдещите векове.*

*В поколения безброй
твоя подвиг ще живеи,
величави образ твой
във историята ще греи,*

*че във тоз безжален век,
с бойни разцъфтял поля,
ти една кръвта си ля
за поробени човек.*

Ноември 1915 г.

В БУРИ...

*Ред трусове, бури, преврати,
разгроми, триумфи крилати,
добри и ужасни съдбини,
от трийсет и девет години,
народе, видя, преживя ти
и твърд ги посрещна, изпрати.
Дял странен съдбата ти дала,
за напън те вечен създада,
и в подвизи трудни унесен,
улисан в неспирната битва,
ти нямаш дор час за молитва,
ти нямаш дор време за песен.
Борби и тревоги безбройни
и малко минути спокойни
небето обрекло ти там...
Ти в бури от люлка заскита,
едно поколение само
на десет животът изпита!
Какво си? Желязо ил камен?
Ил дух, ил стихия, ил пламен?
Не чух те в таз дълга верига
от подвизи, мъки, умори
по всички балкански простори
да викнеш: о, господи, стига!*

Ноември 1915

БЪЛГАРСКАТА ДОБРОТА

Написано след посещението на една болница, дето учуден видях, че един наш ранен войник гощаваше с шоколад и овоция съседа си сърбин, тоже ранен войник. След справка узнах, че нашият войник получил раната си от същия в боевета при Пирот! Един от хилядите случаи на проявяване свойственото на българската душа и характер добросърдечие.

*Добър и великодушен
в затишъето, в мирът,
или вулкан отпушен
на битките в шумът;*

*ту удар, кой убива,
ту вихър, кой ехти,
ту дева срамежлива —
народе, туй си ти.*

*Ужасен във борбата,
извън борбата — мил —
кого не си дивил
с гнева си, с добротата?*

*Но твоя гняв е вир,
море е благостта ти,
небесен дар в душа ти
и неин Бог, кумир.*

*Готов за всепощенье
към вчерашний враг твой,
ти фърляш във забвенье
обидите безброй.*

*Херкул по ръст и сила,
дете по кротостта,
съдбата те дарила
с опасна красота.*

*Да, син на Добрината —
омраза, мъст не знайш,
тегнее ти враждата
и въздуха ѝ не трайш.*

*Не сдържаш колко-годе
наклона твоя благ:
добряк си ти, народе,
до слабост си добряк!*

*Със таз душа в безпечност
пред злото на светът —
на милост и сърдечност
неизчерпаем ссѣд.*

*Със таз душа прекрасна,
с туй златното сърце
в усмивка сбрани ясна
по строго ти лице...*

*На колко изненади
така си жертва бил,
в невидени прегради
челото си си бил?*

*И в наший век, потресен
от злоби без конец,
ти с тоя дар небесен
изглеждаш чужденец!*

СРЕЩАТА НА ШАР

На снежния Шар върху лоба студен
три български царя дойдоха за среща
(събрала ги беше орисница веща):
Симеон, Самоил и великий Асен.
И взор като впиха в простора огромни,
Симеон горделиво извика тогаз:
„Познах тез предели! Тук всичко ме помни,
тез крайща пространни владял съм ги аз!“
Тогаз Самуил към синьото море
посочи и викна: „До тамо владях!“
И славний Асен, дух горд, проговори:
„Над онези вълни сини аз знаме развях!“
Внезапно развя се там някакво знаме!
Позна го и с радост възкликна Асен:
„Другари, поклон! Я гледайте: там е
на мили ни правнуци сбъднатий блен!“
А то приближи, поклони се там леко
на трите царе и понесе се пак,
кат орел вихрокрил, полетя надалеко,
все на юг, за да кацне на охридский бряг
И дълго следяха с очи възхитени
на родното знаме полета свещен,
и дълго йощ гледаха там насълзени
Симеон, Самуил и великий Асен.

Декември 1915

РОЖДЕСТВО

*Рождество Христово! Рождество
и на правдата света в Балкана!
За небето сяйно тържество —
и за българският народ — настана,
че постигнат той видя си бляна.*

*Рождество Христово! Празник мил
от морето Черно до Морава
и при Охрид, дето Самуил
гледа смаян как се въплотява
в бърз растеж мечта му величава.*

*Рождество Христово! Векове
чакала България такава!
И здрависва в тия часове
в радост неизпитвана и нова
слънцето във люлката Христова.*

1915 г.

СВЕТИ КЛИМЕНТЕ!

„Отидохме с другарите в църквата «Св. Климент» и се спряхме пред иконата на светеца. Бедно облечена жена доближи до нас и каза: «Господине, „Златният“ ви доведе да ни отървете от проклети сърби. Ние се на него се молим». По щастлива случайност Охрид бе освободен в деня на Св. Климента (25 ноември)“.

(Из
писмото на
полковник Ж.)

*Свети Клименте, божий светителю,
моли Бога за нази ти там!
Свети Клименте, наш покровителю,
на колене стоим в твоя храм.*

*Свети Клименте, чуй ни стенанъето:
робство ново и по-зло търпим;
Свети Клименте, виж ни страданъето,
но със глас ний не смейм да скърбим.*

*Свети Клименте, ний те обичаме,
ти си българин, ти наш си светец,
в скръб, неволи към теб само тичаме,*

свещи палим пред твоя венец.

*На теб само надежда възлагаме,
еднородче, закрилнице благ,
в тез въздишки душата си влагаме;
ти любил си ни много, люби ни ти пак.*

*Ти ни гледаш, кат жив, от иконата,
жив пък наште деди си гледал,
цар Борису видял си короната
и величъето старо видял.*

*Свети Клименте, чуй днес молбите ни —
твоят само услишал би Бог —
о, моли се, че тежки са дните ни
и тиранът е много жесток.*

*Чуй как страдаме! Сгрей ти сърцата ни,
с радост нашата нощ осветли,
свети Клименте, дай на децата ни
да не видят, кат нас, мъки зли.*

*Ободрявай духа, крепи силите
на онез, дето идат към нас,
на юнаците там, вихрокрилите,
чийто братски дочуваме глас.*

*Помогни ни — велик в небесата си —
помогни ни, о духо блажен,
да празнуваме ний свободата си
ведно с твоя светителски ден!*

Декември 1915 г.

НАШИТЕ ДНИ В ИСТОРИЯТА

*Народните скрижали
любовно са вписали
на страниците свои
победи лучезарни
деянья легендарни,
гиганти и герои,*

*борци несъкрушими
и дни незабравими-
но дните нови, славни,
в които днес живейме,
кипим, трептим, лудейме,
на себе нямат равни!*

*Потомствата след нази
(оттук виждам ази)
ще се дивят и маят
на нашто поколение
и вечно удивление
към него ще питаят.*

*Защото им отвори
широко кръгозори-
вселена нова даде-
и с жертви страховити
в ехтежа на борбите
грядущето създаде.*

*Защото бе честито
товара да поеме
на сънища големи*

*и с лаври, кръв покрито
да стигне идеали-
до днеска блян остали.*

*Ще ни завиждат, зная,
че сме творци на тая
велика епопея,
която ще да свети
в ноца на вековете
грядущи и ний с нея!*

*Народните скрижали
дни чудни са вписали,
способни да ни слишат;
но дни, но дни кат тие,
в кои живейме ние,
веч могат ли да впишат?*

30 декември 1915

ПЕСЕН, ПЕСЕН МОЯ!

*Песен, песен моя
други път бе ясна,
днес си, песен моя,
бурлива и страстна.*

*В тебе веч не дъха
мирис и услада,
от тебе не лъха
зефирна прохлада.*

*Мрачна си, сурова,
песен вдъхновена,
с злъчка и отрова
често напоена.*

*Бурна кога пееш,
за победа, слава,
бурна, кога лееш
огнен гняв във лава.*

*Ти си цвят все вейн
от вихри сърдечни,
ти си бор люлеян
от ветрове вечни...*

*Песен, песен моя,
други път бе ясна,
днес си, песен моя,
бурлива и страстна:*

бурлива и знойна,

*както е сърце ми,
страстна, безпокойна,
като нашто време.*

3 януари 1916 г.

ПРОБУДА

*След дрямката мъртвешка
душа се буди пак,
тя сила пак младежка,
сдоби пред гробний праг.*

*Увисналата лира,
що дълго спа, мълча,
в кипежа на всемира
взе дял и зазвуча,*

*и цяла се превърна
в стон, отзвук, химна, клик...
Но кой живота ѝ върна?
Кой дух, кой маг велик?*

*Кой чародей незнаен,
кой демон тоя път
с възторг свещен и таен
запали ми духът?*

*Ех, там, в полята бойни,
войник се мярка сив,
с черти добри, спокойни,
безимен и свенлив.*

*Той, той сега събуди,
окрили моя дух, —
кога в борбите луди
„Урата“ му зачух!*

И видех чудесата,

*що родна моц сторй —
оръдье на съдбата —
сама съдба дори!*

*И аз запях за всички
Пред новия светлик,
тѣй както заран птички
пред слънчов неят лик.*

Януари 1916 г.

НА КОКИЧЕТО

Първото, що видях сложено на масата си

*Кокиче белоснежено,
о, цвете мило, нежно,
любвам ти се аз —
на пролет благодатна
усмивчица приятна
във тоя ранен час.*

*Дошло ни си в дни бурни,
а небеса лазурни
сънуваш, мило, ти.
Кат теб и ние, цвете,
бленуваме съгрети
от хубави мечти:*

*да видим, че се ражда
пред нази пролетта,
да утолиме жажда
за щастъе, красота;*

*да видим въз земята
на вихрите, теглата
ден ясен да изгрей.
И Господ от небето
в домът ни и в сърцето
мир сладостен да влей.*

Копнейм — о, как копнейме!

за радост, за любов,
живот да заживейме
в труд плодотворен, нов;

въз пепелта за зидим
честити бъднини,
конеча веч да видим
на бури, кръвнини

и в ножница да завре
ръка юнашка меч —
за мирно дело веч;
в чело венчано с лаври
пак мисъл да загрей,
нов идеал да зрей...

Таз пролет, нам любима,
душата ни мечтай —
но дълга и без край,
без есен и без зима,
със безконечен май!

Кокиче белоснежено,
дошло в тоз ранний час,
о, цвете мило, нежно,
любвам ти се аз.

Януари 1916 г.

МИЛО ЛИБЕ, ТУК ЗЕМЯТА...

*Мило либе, тук земята
спи и мръзне под снега,
а мен дъхат ми цветята,
май за мене е сега,*

*Мило либе, битки бесни
тук наоколо бучат,
аз пък слушам сладки песни,
пойни птички ми звучат.*

*Мило либе, тук са хали
и мъгла небе мрачй,
а мен ясно слънце гали,
топлят пролетни лучи.*

*Мило либе — ти далеко —
а тук смърт коси, бесней;
пък мен драго, пък мен леко,
около ми радост пей.*

*Мило либе, тук чужбина
неприветна, а пък аз
в нашта Розова долина
в тоз се възхищавам час.*

*Как? Нима те тъй учуди
във сърце ми пролетта?
Ах, не казвам думи луди:
твойто писъмце чета.*

Декември 1915 г.

ЕЗИКЪТ НАШ

*„В новозавоюваните земи
войници, чиновници и офицери се
мъчат да говорят на населението по
сръбски, когато самото население
много добре разбира български език.“*

(Из
статията на
един вестник)

*„О, неразумне и юроде! Поради
что се срамиш!...*

*Ти, българино непрельщайся,
знай свой род и язык!“*

Паисий

*О, да, Паисие: речта ти беше права
в ония тъмни дни — и днес е я такава:
народа наш по труд, по чест, по меч велик —
по липса на любов към свойто как е малък —
по рабския поклон по чуждото! — и жалък
с туй незачитанье на родний си език!*

*Тоз хубавий език, и звучен, и кристален,
във наший собствен дом е гостенин печален:
във дрипи, настрана стои оттикнат днес.
И тоя най-скъп дар помежду даровете,*

*щит, нас от гибел, смърт пазил през вековете,
не любим, не ценим — на чужди правим чест.*

*На тоз език и днес се радваме и плачем,
но ний се не гордейм със него, не го тачим —
едва ли пред света не ни докарва срам.
Туй, що е българско, е много долньо, диво,
о, чуждото за нас е скъпо и красиво!
О, чуждо любим ний! О, чуждо дйте нам!*

*Мнозина ли сме ний — пир, път ли сбрал ни тамо, —
едничък чужденец намери ли се само,
на неговий език завчас ще загълчим!
И вред си робското разнасяме смирение,
доховна нищета и самоунижение —
от миналите дни печат неизличим!*

*Език свещен, нам страж и в вековете дални,
чудесно сечиво за творби идеални,
от твойта красота кога ще се омайм?
Съкровище си ти, но то кому е драго?
от всичките блага най-скъпоценно благо
на-малко те скъпим, ний даже те не знайм!*

*Има ли ще народ кой себе си почита,
светата родна реч така да не зачита
Паусие, ти бе — та и сега си прав!
Скокни из гроба си, де влезе с жлъч отровен
от нашия срам тогаз, и с глас сърдит, гръмовен
излей въз нази днес пророческий си гняв!*

Януари 1916

В УЛИЦИТЕ ТЪМНИ

*Във улиците тъмни
нощта царува йощ.
Ах, скоро ли ще съмне —
зора да пръсне ноц?*

*Да видя аз небето
тъмней ли, ил синей,
и слънчов луч полето
днес ще ли да залей.*

*Ах, там, в далечината,
де моя дух лети,
стоят под знамената
юнаците свети!*

*Чукарите са снежни,
реките са под лед,
пространствата безбрежни
немеят без привет.*

*Огрей ги, слънце златно,
и с тях — борците там,
топли ги благодатно,
влей мощ в гърди им тям.*

*Тям, тям са нужни сили,
топлик в снага, сърце,
гореща кръв във жили,
несмръзнали ръце.*

Че подвиг страшен вършат

*в борба с душман, стихий,
с венец да го завършат
те правят чудесий.*

*Нам топло е в леглото —
нам, лишните в тоз час —
тям коченей телото
под лъх на нощен мраз.*

*И чувствувам смущенье
и някаква тъга —
почти едно гризенье
на съвестта сега...*

Декември 1915 г.

АЗ ВЧЕРА ПОСЕТИХ БОРИСОВА ГРАДИНА...

*Аз вчера посетих Борисова градина.
Над нейний пущинак лъх пролетен премина.*

*Бе хубав слънчов ден. Каква безмълвна радост!
В самотният ѝ шир каква незнайна сладост!*

*И моя дух на миг от бойните полета
прибра се тук, пленен на Бога от привета.*

*И сладки трепети... Веднаж ли ази тука
вкушавах светъл мир на славейте при звука?*

*Веднаж ли струи пих на тайни дъхновенья
и извори търсих за нови песнопенья?*

*Веднаж ли Музата, мой ангел в дни тъжовни,
шептя ми в сенките словата си чаровни?*

*И вниквах в ромона зефирен из листата,
и дишах упоен арома на цветята!*

*И сладки трепети... Душа ми се разнежи
под тоз гальовен дъх на пролетни копнежи,*

*и песен в мен зазре... Но глас смути сърце ми:
За неџа, за мечти, певецо, не е време!*

*Там, дето цял народ с душата е отнесен,
там — твоите крила и дух, там — твойта песен!*

21 януари 1916 г.

ЩО ЧУЛА ВИТОША...

*О, Витошо, защо си тъй мъртва, занемяла
под ледната си броня? Или си пък заспала?*

*На твоите ветри зимни де бурното диханье?
Ти цяла в дрямка тънеш, ти цяла си мълчанье!*

*— Не спя, нито съм мъртва, а слушам през простора
словата, що ми шъпне там Шар от кръгозора.*

*Какво видял и чул е с вълнение ми разказва —
събитья дивни, чийто свят спомен той запазва.*

*Видял е той, щастливец, борбите, чудесата
на българския воин и чул му там „урата“.*

*Видял на Симеона повторени пак дните,
видял на Самуила постигнати мечтите...*

*И много чудни йоще неща ми поверява,
чаровни, кат легенда, безсмъртни, като слава.*

*И всичко, всичко, що му живее в ековете,
което да разкаже решил на вековете!*

25 януари 1916 г.

„ГОРКО НА ПОБЕДЕНИТЕ!“

Vae victis!

Brennus^[1]

]

*Горко на победените! — закон жесток
от векове жестоки осветен!
Горко на победените! — възглас висок
на тържествующ меч въз меч строшен.*

*Към падналий бъди безжалостно суров,
към беззащитния бъди немилостив,
и полуживий враг добий го с удар нов!
Горко на победените! Вик страшен, див!*

*Не! Българският син на този вик е глух!
В венеца лавров свой тоз срам не ще вплете.
Велик по доброта, велик по меч и дух,
не може до мъсти, не може — и да ще!*

*В борбата гневен лъв, извън борбата мек
и кротък, кат дете, не си ли, роде мой,
на висша красота пример за наший век?
О, нека друг да е във зверствата герой!^[2]*

*Не! Сърби ний не сме! Далечно сме от тях,
кат херувим от бяс, като небе от ад!
Врага си бийм, кат враг, но проснат ли е в прах,*

ний в него виждаме пак человек и брат!

*Наследство ли е туй, нагон или завет —
великодушъето е наша слабост, мощ.
На тигър от кръвта в кръвта ни няма след
и тигру да простим готови ний сме йощ!*

*О, Боже, извор жив на милост и любов,
ти сам в душата ни тез чувства закова.
О, не, ний не мъстим, въпреки страшний зов,
не можем — и да щем, не можемеме това!*

Януари 1916 г.

[1] Brennus е галски вожд, превзел Рим през 390 г. пр.н.е. ↑

[2] Г-н Гр. В., завърнал се наскоро от Македония, ми пише следното: „Позволявам си да ви пратя една снимка от Скопие, дето се видят част от избитите българи — селски първенци, които сърбите в бягството си към Шар, бяха изоставили по шосето. Вгледайте се добре — и ще видите въжетата около вратовете. Почти всички са били вързани и така зверски мушкани с ножове, щото нямам сила да ви окачествявам страховитата гледка, която представляваха нашите мъченици. Подобни ужаси са вършени хиляди и хиляди! Снимката запазете за вас...“ ↑

ЧАСЪТ

*Велик е той, часът сегашен.
Царства треперят от основи,
в нощта съдби коват се нови.
Часът е страшен.*

*Светът е цял нащрек и буден.
Из кървите, що пак ще бликнат,
два мира нови ще изникнат,
часът е чуден.*

*Във летописите световни
слова велики ще се впишат,
потомства други ще задишат
в борби върховни.*

*Стоим пред напън безподобен.
Кой прав оста ще, кой ще легне?
Де капъната ще надтегне?
Часът е кобен.*

*На тоя час стои закачен
живота на народи цели,
цъфтящи или заболели
в разврата мрачен.*

*Въпрос пред нас стои изправен,
въпрос велик, но веч решен е —
кой спрял би божето веленье?
Часът е славен.*

Аз чувам вик. Какъв тоз вик е?

*Небе земя предупреждава,
че мощ при правда побеждава.
Часът велик е.*

26 януари 1916

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.